

BRAM STOKER

SÚMRAK
DŇA

STRAŠIDELNĚ

ROZPRÁVKY

NA NEPOKOJNŮ NOC

EUROPA

BRAM STOKER

EUROPA

Titulná ilustrácia a frontispice prvého knižného vydania od anglického výtvarníka Williama Fitzgeralda (1859 – 1909).

UNDER THE SUNSET

BY

BRAM STOKER

M. A.

WITH ILLUSTRATIONS BY

W. FITZGERALD AND W. V. COCKBURN

LONDON

SAMPSON LOW, MARSTON, SEARLE, AND RIVINGTON

CROWN BUILDINGS, 188, FLEET STREET

1882

[*All rights reserved.*]

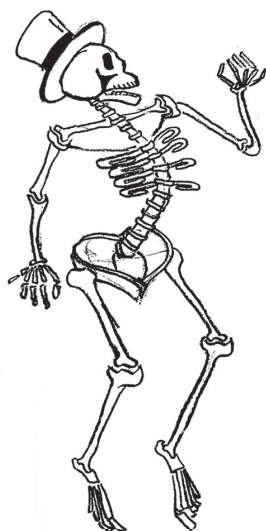

edición
Penfield

Zvázok 27

Publikáciu z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Ďakujeme Vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.

Kniha, ktorú držíte v rukách,
vznikla vďaka nášmu spojeniu s **582** s.r.o.

Bram Stoker *Súmrak dňa*

Preklad © Katarína Kvoriaková 2020

Redakčná úprava © Martin Plch 2020

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabc 2020 **bee@honey**

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2020

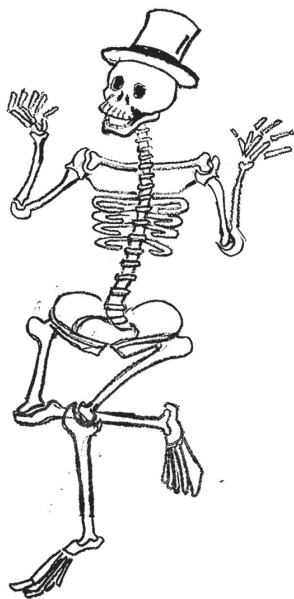
Ako dvadsiaty siedmy zväzok edície Renfield

vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2020

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-90-4

SŮMRAK
DŇA

SÚMRAK DŇA

Kde bolo, tam bolo, v ďalekých, predľalekých končinách sa rozprestiera krajina, ktorú ľudské oko v bdelych hodinách nikdy neuzrelo. Súmravná krajina leží tam, kde sa vzdialený obzor spája s dňom a oblaky ožiarené svetlom i farbami sú príslubom veľkoleposti a krásy, ktoré sa v krajine ukrývajú.

Občas do nej zablúdime v snoch.

Tu a tam k nám tíško podídu anjeli, ktorí svojimi obrovskými bielymi krídlami ovievajú ubolené čelá a kladú chladivé ruky na spiace oči. Povznášajú duše spiacich. Dvíhajú ich zo šera a temnoty nočnej hodiny. Nesú ich preč cez purpurové mračky a ženú rozľahlými priestormi vzduchu i svetla. Letia tmavomodrou klenbou a prekonávajú obzory v diaľke, až spočinú v nádhernej Súmravnnej krajine.

Táto krajina sa v mnohom podobá tej našej. Prebývajú v nej muži a ženy, králi a kráľovné, bohatstvo a chudoba; stoja v nej domy i stromy, rozprestierajú sa úrodné polia, poletujú vtáky a rastú kvety. Strieda sa tam deň s nocou, teplo s chladom, choroba so zdravím. Srdcia mužov a žien, chlapcov i dievčat bijú tak ako kdekoľvek inde. Obyvatel'ov trápi rovnaký smútok a rovnaké radosť, rovnaké nádeje a obavy.

Ak by ste vedľa seba postavili dieťa z tejto krajiny a naše bežné dieťa, rozdiel by ste našli hádam len v oblečení, pretože to sa ako jediné líši. Dokonca hovoria rovnakým jazykom. Tamojší ľudia nevedia, že sú iní ako my a my zase nevieme, čím sa od nich odlišujeme. Keď k nám prídu v snoch, netušíme, že sú cudzinci. Ale keď sa my v spánku vyberieme do ich krajiny, máme pocit, že sme tu doma. Možno to bude aj kvôli tomu, že dobrí ľudia nosia domov vo svojich srdciach, a nech už sa pohnú kamkoľvek, vždy tam nájdú pokoj.

Súmračná krajina bola po celé veky úžasnou a krásnou ríšou. Nenašli by ste v nej nič, čo by nebolo nádherné, sladké a príjemné. Až keď sa v krajine zakorenil hriech, začala postupne strácať svoju dokonalú krásu. No aj naďalej je úžasná a prenádherná.

Keďže tam slnko silne žiari, prašné cesty lemujú zasadené mohutné stromy, ktoré svojimi hrubými konármi poskytujú pútnikom tienistý úkryt.

Ako chlácholivé míľniky tam na každom kroku stoja fontány s príjemnou chladnou vodou – čistou a sviežou –, a len čo sa pocestný posadí na vytesaný kameň vedľa studne, vydýchne si od úľavy, pretože vie, že nastal čas oddychu.

Keď sa u nás začína zmrákať, tam prichádza poludnie. Mraky sa spoja a svojím tieňom ukryjú krajinu pred horúčavou. Potom sa o krátky okamih všetko poberie na spánok.

Tento príjemný a mierumilovný čas tu nazývajú Hodina odpočinku.

Vždy, keď nadíde, vtáky zmlknu a utiahnu sa pod široké odkvapky kamenných budov alebo do košatých korún stromov tam, kde sa pripájajú k svojmu hrubému kmeňu. Ryby sa prestanú preháňať v bystrinách a ukryjú sa pod kamene s plutvami a chvostmi takými nehybnými, akoby boli po smrti. Ovce i kravy si ľahnú pod kvitnúce kríky. Muži a ženy sa usadia do hojdacích sietí natiahnutých medzi stromami alebo na verandy svojich domov. Potom, keď slnko prestane tak prudko páliť a oblaky sa opäť rozostúpia, sa všetko živé prebudí.

Psy ako jediné sa počas Hodiny odpočinku neukladajú na spánok. Ticho ležia a pokojne driemu, s jedným okom napoly otvoreným a jedným uchom nastraženým. Neprestávajú byť v strehu, a ak by sa v tom čase priblížil nejaký cudzinec, potichu vstanú, obozretne sa naňho zahľadia, ale nikdy nezabrešú, aby náhodou niekoho nevyrušili. Vedia totiž vycítiť, či ten neznámy predstavuje nebezpečenstvo. Len čo sa uistia, že nikomu nič nehrozí, znovu si ľahnú a počestný sa tiež uloží, kým nepominie Hodina odpočinku.

No ak nadobudnú pocit, že pútnik prišiel so zlým úmyslom, začnú hlasno brechať a zavýjať. Kravy zabučia, ovce zabľaćia, vtáky sa rozčvirkajú a spievajú na plné hrdlá tóny, ktoré rozhodne neznejú ako príjemná melódia. Dokonca aj ryby

sa začnú vo vode zúrivo preháňať a špliechať ako zmyslov zbavené. Muži sa zobudia, zoskočia z pohodlných sietí a schmatnú zbrane. Pre votrelca sú to trpké chvíle. Rovno ho predvedú pred súd a začne sa proces. A ak ho uznajú vinným, posadia ho do väzenia alebo vykážu z krajiny.

Chlapi sa potom vrátia na visiace lôžka a všetky živé bytosti sa poberú oddychovať, kým sa neskončí Hodina odpočinku.

V noci to vyzerá rovnako ako počas spomínanej Hodiny – ak sa objaví niekto s nečestným zámerom, nečaká ho nič dobré. V nočnom čase bdejú len psy a chorí s opatrovatelkami.

Zo Súmračnej krajiny sa dá odísť iba jediným smerom. Tí, ktorí sa do nej vyberú z nášho sveta vo svojich snoch, prídu a odídu, ani sami nevedia ako. No keby sa obyvateľ krajiny pokúsil dostať zo svojej domoviny, mohol by sa vydať len vopred určenou prašnou hradskou. Ak by si zvolil inú trasu, bude do úmoru kráčať, až kým sa nevedomky neotočí a nevráti na miesto, z ktorého vyrazil.

Súmračná krajina sa dá opustiť len cez Prah, ktorý už po stáročia strážia dvaja majestátni anjeli.

Presne uprostred krajiny stojí kráľovský palác a hradské sa od neho rozbiehajú do všetkých strán. V strede mohutnej kamennej stavby sa do nesmiernych výšav vypína veža, odkiaľ môže panovník sledovať všetky tieto rovné a prašné cesty.

Čím ďalej tieto cesty napredujú, tým väčšími sa zužujú, až sa napokon úplne stratia v diaľke.

Ku kráľovskému palácu sa tisnú príbytky urodzených poddaných. Ich vzdialenosť od vladárovho sídla sa odvíja od spoločenského postavenia majiteľa. O kúsok ďalej stoja domy nižšej šľachty a za nimi sa krčia obydlia ostatných ľudí, no tie sú už od paláca dosť vzdialené.

Každá budova, veľká či malá, vyrástla uprostred záhrady s fontánou a prameňom, s mohutnými stromami a záhonmi prenádherných kvetov.

Ďalej, smerom k Prahu, nespútaná príroda čoraz väčšmi bujnie. V tých miestach rastú husté lesy a stoja obrovské hory plné hlbokých jaskýň čiernych ako najtemnejšia noc. Prebýva v nich divá zver a svoj domov tu našli aj mnohé kruté bytosti.

Potom sa už všade rozprestierajú len močariská, slatiny, vratké mokrade a husté džungle. Tam všetko tak divie, že aj cesty sa tu úplne strácajú.

Nikto netuší, čo sa nachádza v divočine za Prahom. Niektorí vravia, že obri stále jestvujú a žijú práve tam. Tá oblasť je vraj plná jedovatých rastlín a traduje sa, že vietor odtiaľ prináša semená všetkého zlého a trúsi ich po zemi. Sú aj takí, čo tvrdia, že z tých končín prichádzajú všetky choroby a mor. Iní sú presvedčení, že v močiaroch prebýva hladomor, a keď ľudia prepadnú zlu, kvôli ktorému anjeli strážiaci Prah trpkó zaplačú a so slzami v očiach ho nevidia prechádzať, nepozorovane sa vykradne zo svojho Bohom zabudnutého kraja.

Dokonca aj samotná Smrť si vraj za svoje kráľovstvo zvolila samotu za močariskami a obýva taký nepekny hrad, že niet nikoho, kto by ho videl a prežil, aby o tom ostatným mohol rozprávať. Taktiež sa povráva, že všetky nečisté veci obývajúce bahnité končiny, sú neposlušné deti Smrti, ktoré opustili svoje domovy a teraz nevedia nájsť cestu späť.

Lenže nikto ani len netuší, kde stojí hrad kráľa Smrti. Všetci muži a ženy, chlapci i dievčatá, dokonca aj malé deti by mali žiť tak, aby po svojom skone mohli bez strachu vstúpiť do jeho hradu a pozrieť sa mu priamo do očí.

Už dlhý, predlhý čas Smrť so svojimi deťmi neprekročili Prah a neuzreli všetky radosti Súmračnej krajiny.

Jedného dňa sa však všetko razom zmenilo. Obyvateľov žijúcich v blahobyte ovládla marnomyseľnosť, srdcia im ochladli a nedbali viac na zásady, ktoré ich dlhé stáročia viedli k bohobojnému životu. Keď sa v nich napokon zakorenila pýcha, odmietavosť a pohrdavosť, strážni anjeli sa tomu hodnú chvíľu v hrôze prizerali, až napokon našli spôsob, ako ľudí potrestať a uštedriť im poriadnu príučku.

Ako väčšina dobrých vecí sa aj poznanie rodí z útrap. Ak mali obyvatelia krajiny skutočne zmúdiť, museli byť vystavení bolestnej skúške.

Po celú večnosť stáli na Prahu dvaja strážni anjeli a všetko ostražito sledovali. Neboli muž

a neboli ani žena. Ich impozantná mužnosť sa snúbila s neuveriteľnou ženskou krehkosťou. Tieto bytosti boli vo svojej úlohe ochrancov Súmračnej krajiny také veľkolepé, pozorné a neochvejné, že mali obaja len jedno meno. Ak sa im niekto chcel prihovoriť, tak jedného či oboch musel osloviť ich celým menom. Prvý vedel toľko, čo ten druhý, a druhý zase poznal všetko, čo sa dalo poznať. A nebolo na tom nič čudné, pretože obaja vedeli všetko. Ich meno znelo Fid-Def.

Fid-Def pevne držali stráž na Prahu a po ich boku malo miesto anjelské dieťa, krajšie ako slnečný svit. Obrisy tejto bytosti boli také jemné, až sa zdalo, že sa roztápajú vo vzduchu. Vyzeralo ako živé sväté svetlo.

Nestálo rovnako pevne ako ostatní anjeli, ale vznášalo sa hore-dolu a dookola. Niekedy sa z neho stal len drobný fliáčik a potom sa bez akejkoľvek viditeľnej zmeny náhle zväčšilo do podoby majestátneho strážneho anjela, takže pripomínalo svojich druhov.

Fid-Def nadovšetko milovali anjelské dieťa, a keď sa občas roztopašne vznieslo do výšky, láskyplne rozprestrelí veľké krídla a ono sa na ne radostne postavilo. Svojimi nádhernými jemnými krídelkami im ovievalo tváre, keď sa k nemu obrátili a prehovorili.

No anjelské dieťa doposiaľ Prah nikdy neprekročilo. Zvedavo hľadalo do divočiny za sebou, ale ani špičku svojho krídla nevytrčilo tým smerom.

Neustále kládlo Fid-Def otázky a zjavne chcelo vedieť, aké to tam vonku je a čím sa to líši od toho, čo videlo vnútri.

Otázky a odpovede anjelov sa nepodobajú našim otázkam a odpovediam, pretože oni nepotrebujú hovorené slovo. Len čo anjelskému dieťaťu čosi zišlo na um a chcelo sa niečo dozvedieť, spýtalo sa a okamžite dostalo odpoveď. Anjelské dieťa však naďalej neustále vyzvedalo a Fid-Def mu vytrvalo odpovedali. A keby sme ovládali ten nejaký, ktorým anjeli nehovorili, aj my by sme to počuli. Fid-Def sa prihovárал druhému Fid-Defovi:

„Nie je Chiaro nádherný?“

„Áno, prekrásny. Keď vyrastie bude mať v krajine nesmiernu moc.“

Vtedy sa Chiaro stojaci jednou nohou na pierkach Fid-Defovho krídla ozval:

„Povedzte mi, Fid-Def, čo sú zač tie hrôzostrašné bytosti za Prahom?“

A Fid-Def mu odvetili:

„To sú deti kráľa Smrti. Ten najzlovestnejší spomedzi nich, zaodetý v temnote, je Skooro – zlovoľný duch.“

„Och, aký hrôzostrašný pohľad!“

„Skutočne príšerný, milý Chiaro. A práve tieto deti Smrti chcú prekročiť Prah a preniknúť do krajiny.“

Keď si Chiaro vypočul tie hrozné správy, vztýčil sa do vzduchu a narástol do takých rozmerov, že prežiaril celú Súmračnú krajinu. Čoskoro sa

však začal zmenšovať, až kým z neho nezostala len malá smietka, drobná ako farebný lúč v tmavej miestnosti, keď do nej škárou preniká slnko. Potom sa anjelov na Prahu opýtal:

„Povedzte mi, Fid-Def, prečo sa sem deti Smrti chcú dostať?“

„Pretože, drahé dieťa, sú zlé a chcú skaziť srdcia obyvateľov krajiny!“

„Ale, Fid-Def, môže sa im to niekedy podariť? Ak Všemohúci povie ‚Nie!‘, potom predsa musia zostať za Prahom.“

Po chvíli dostal od anjelov odpoveď:

„Všemohúci je múdrejší, ako si anjeli vedia vôbec predstaviť. Zvrhol zlo svojimi vlastnými zbraňami a chytil lovca do jeho vlastnej slučky. Keď deti Smrti vstúpia do krajiny – tak ako majú v úmysle –, spôsobia jej veľa dobrého, hoci majú v úmysle presný opak. Pretože, čuduj sa svete, srdcia ľudí sú už skazené. Zabudli na ponaučenia, ktoré získali v dávnych dobách. Nevedia, akí vdáční by mali byť za svoje šťastie, pretože nepoznajú smútok. Musia zažiť aj trochu bolesti, žiaľu alebo nešťastia, aby pochopili chyby vo svojom spôsobe života.“

Keď mu to anjeli takto vysvetľovali, horko zaplakali nad zlými skutkami ľudí a utrpením, ktoré musia znášať.

Anjelské dieťa ohúrene odvetilo:

„Takže aj tá najpríšernejšia bytosť má prekročiť Prah krajiny? Ach, beda! Beda!“

„Drahé dieťa,“ prihovorili sa mu jeho strážni druhovia, keď sa im anjelské dieťa vyšplhalo do náručia, „na твоjich pleciach teraz leží obrovská zodpovednosť. Deti Smrti určite vstúpia do krajiny a твоjou úlohou bude sledovať desivú bytosť Skooro. Kamkoľvek sa pohne, tam musíš byť aj ty, aby sa neprihodila preveľká škoda – okrem tej, ktorá sa môže a má stať.“

Anjelské dieťa užaslo nad toľkou dôverou a zaumienilo si, že svoju povinnosť vykoná svedomito. Fid-Def po chvíli pokračovali:

„Musíš vedieť, drahé dieťa, že bez temnoty niet strachu z neviditeľného. A ani temnota noci neprinesie hrôzu, ak v srdci planie svetlo. Dobří a poctiví nepoznajú hrôzu zo zlých vecí zeme ani zo síl, ktoré sú ich očiam neznáme. Preto budeš strážiť čistých a spravodlivých. Skooro ich obklopi stiesnenosťou, ale tvojou úlohou bude ochrániť im srdcia a svojim božským svetlom potlačiť temnotu tak, aby ľudia nevideli a nespoznali deti Smrti.

Ale zločincov, podliakov, nevďačníkov a všetkých, čo nie sú schopní odpúšťať – tých sa budeš strániť. Keď sa ťa pokúsia vyhľadať, aby u teba našli útechu, ktorú im anjeli po stáročia poskytovali, nevidia ťa. Zbadajú len tmú, ktorá sa pre neprítomnosť tvojoho svetla bude javiť ešte tmavšia, pretože tieň im zasadne priamo na duše.

Všemohúci je však vo svojej nekonečnej múdrosti neuveriteľne láskavý. Prikázal, že

ak podaktorí predsa len oľutujú napáchané zlo, okamžite k nim priletíš, poskytneš im útechu, pomôžeš im, povzbudíš ich a vyvedieš z tieňa. No ak budú ľútosť iba predstierať, pretože po pominutí nebezpečenstva mienia ďalej páchať neprávosti, alebo sa tak budú správať len zo strachu, vtedy ukryješ svoj jas, aby ich temnota opäť pohltila. A teraz, drahý Chiaro, zmeň sa na neviditeľného. Blíži sa čas, keď deti Smrti budú môcť prekročiť Prah a vstúpiť do krajiny. Pokúsia sa popri nás prešmyknúť a my im to dovolíme, pretože nesmú spoznať náš zámer.“

Vzápätí sa anjelské dieťa začalo pomaly strácať, aby ho nijaké oči – dokonca ani Fid-Def – nevideli. Potom sa strážni anjeli neochvejne vzpriamili, aby ako zvyčajne stáli pri Prahu.

Nadišla Hodina odpočinku a v Súmračnej krajine všetko stíchlo.

Keď deti Smrti ďaleko v močariskách zbadali, že sa pred nimi nehýbe nič okrem anjelov, ktorí ako vždy stáli na stráž, rozhodli sa vykonať ďalší pokus o vstup do Súmračnej krajiny.

A tak sa rozdelili na mnoho častí. Každá vzala na seba inú podobu, ale vedno sa hýbali smerom k Prahu. Deti Smrti prikročili ku krajine, kým vládla čierno-čierna noc.

Prichádzali na krídlach vtákov letiacich okolo, či ako mraky, ktoré pomaly tiahli po nebi. Prišli v podobe hadov plaziacich sa po prašných cestách, červov, myší a krtov, ktoré si v zemi hľbia

dlhé cestičky. Zmenili sa aj na ryby vo vode a na hmyz vo vzduchu. Zemou, vodou aj vzduchom sa pomaly približovali k vytúženému cieľu.

Deti Smrti tak bez prekážok mnohými spôsobmi prekročili Prah a vstúpili do Súmračnej krajiny. A od tej hodiny začala tamojšia krása chradnúť.

Nie všetky deti Smrti sa hneď naplno prejavili. Tí odvážnejší duchovia spomedzi nich jeden po druhom kradmo prestupovali z nohy na nohu a opatrne postupovali vpred. Postup bol však nezadržateľný a kadiaľ prechádzali, tam sa ozýval plač a nárek. Ich šľapaje sa plnili krvou vinníkov, ktorým nemalo byť odpustené.

Napokon každý zanechal bolestné ponaučenie v srdciach a dušiach obyvateľov Súmračnej krajiny.

RUŽOVÝ PRINC

Pred pradávnyimi vekmi – takými dávny-
mi, že v tej najstaršej z kroník je o nich
len drobná zmienka – vládol v Súmračnej
krajine kráľ Mago.

Bol to staručký panovník a jeho dlhá biela bra-
da sa už takmer dotýkala zeme. Počas celého obdo-
bia svojho vládnutia sa usiloval o šťastie obyvate-
ľov svojho kráľovstva. Osud mu doprial jediného
syna, ktorého mal veľmi rád. Mladý princ sa volal
Zaphir a otcova láska nebola iba prejavom povin-
nej rodičovskej náklonnosti; vyslúžilo mu ju jeho
skutočne dobré srdce.

Matkinu krásnu tvár nikdy neuzrel, pretože
zomrela počas pôrodu. Často ho opantával veľ-
ký smútok a myslelval pritom na iných chlapcov,
ktorí sa so svojimi nežnými matkami pred spán-
kom modlievajú a potom dostávajú bozk na dob-
rú noc. Pociťoval to ako veľkú krivdu, že mnoho
chudobných ľudí v otcovej ríši matku má, zatiaľ
čo on, urodzený princ, musí vyrastať bez materin-
skej lásky.

Vďaka týmto myšlienkam už od mladosti po-
ciťoval hlbokú pokoru. Uvedomoval si totiž, že
žiadna svetská moc, bohatstvo, mladosť ani krása
nikoho neuchránia pred záhubou všetkých smrteľ-
níkov a jediná vec na svete, ktorá pretrvá, je čistá